

**MAKTABGACHA TA'LIM VA TARBIYADA ANTIKORRUPSION
TA'LIM LOYIHASINI JORIY ETISHNING DOLZARBLIGI**

Tashtanova Muxtasar

Farg'ona viloyat Quvasoy shahar

19-DMTT tarbiyachisi

Anatatsiya: Ushbu maqola maktabgacha ta'lim sohasidagi korrupsiyaning odatiy ko'rinishlarini va axborot sohasidagi korrupsiyaga qarshi kurashish masalalarini o'rganishga bag'ishlangan. Maktabgacha ta'lim sohasidagi korrupsiyon jarayonlarini belgilovchi sabablar ham tahlil qilinadi; Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida korrupsiyaning namoyon bo'lishiga oid ba'zi ijtimoiy ma'lumotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: korrupsiya, maktabgacha ta'lim, illat, kushanda, ta'lim tizimi, dolzarblik

Bugungi kunda ta'lim tizimida korrupsiyaga qarshi kurashish borasida qabul qilingan me'yoriy-huquqiy hujjatlar doirasida tizimli ishlar olib borilmoqda. Ta'lim tizimida "Korrupsiyasiz soha" loyihasini amalga oshirishni tashkil etish belgilangan. Korrupsiyaning ma'lum bir mamlakatda rivojlanishi esa o'sha davlatning tanazzuliga olib keladi. Yurtboshimiz SH.Mirziyoyev hukumat tepkasiga kelgan kunidanoq korrupsiya atalmish illat bilan kurashishda ayniqsa ta'lim sohasida korrupsiyani yo'q qilish yuzasidan qator qaror va farmonlar ishlab chiqilmoqda.

O'zbekiston Respublikasining 2026 yil 24 noyabr "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi qonuni, "Korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini yanada takomillashtirish hamda davlat organlari va tashkilotlari faoliyati ustidan jamoatchilik nazorati tizimi samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" 2023-yil 27-noyabr, PF-200-son farmonlari ham ushbu mavzuni maktabgacha ta'lim tizimida qay darajada dolzarb ekanligini ko'rsatmoqda.

"Maktabgacha ta'lim tizimini isloh qilishda pedagog kadrlar va ta'lim sifatini oshirish bilan bir qatorda korrupsiyaga qarshi ham ayovsiz kurashib kelinmoqda. Korrupsiya maktabgacha ta'lim da shunchalik tizimli tus olganki, uni metall zangiga o'xshatish mumkin. Qachonki zang metallni yemira boshlasa, ish jarayoni to'xtamasligi uchun metallning o'sha qismini butunlay boshqasiga almashtirish kerak bo'ladi", – deb fikr bergan edi Agrippina Shin. Bu o'rinda Prezidentning 2020 yil 29 iyundagi «O'zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida»gi PF-6013-sonli Farmonga asosan yangi tashkil etilgan Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligining asosiy vazifalaridan biri etib 2020-2021 yillarda barcha davlat va xo'jalik boshqaruvi

organlari, davlat korxonalari va ustav kapitalida davlat ulushi bo‘lgan korxonalar, shu jumladan maktabgacha ta’lim tizimida korrupsiyaga qarshi ichki idoraviy nazorat tizimlarini bosqichma-bosqich joriy etish belgilandi.

Korrupsiya haqida hamma biladi. Fuqarolarning katta qismi korrupsiya yomon ekanligini biladi va bundan aziyat chekadi. Korrupsiya va unga qarshi kurash haqida yuzlab maqolalar, kitoblar, darsliklar yozildi. Korrupsiyaga qarshi kurashish bo‘yicha dasturlar, rejalar, o‘nlab tizimli chora-tadbirlar ishlab chiqildi va amaliyotda qo‘llanilmoqda; milliy va mahalliy darajada qonunlar qabul qilindi. Korrupsiyaga qarshi kurash bo‘yicha turli qo‘mitalar va komissiyalar tuzildi. Korrupsiyaga qarshi kurashish uchun davlat va jamoat tuzilmalari tobora kuchayib bormoqda. Huquq-tartibot idoralari bilan bir qatorda, Prezidentning ko‘rsatmasi bilan korrupsiyaga qarshi kurashdadoimiy amalga oshirilmoqda. Bularning barchasiga qaramay, mamlakatimizda korrupsiya darajasi pasaymayapti. Hukumat korrupsiyaga qarshi kurashda hanuz g‘olib bo‘la olgani yo‘q. Bunday sharoitda muammoni yanada tushunish juda dolzarb bo‘lib qolmoqda. Shu bois bolalarda korrupsiyaga qarshi xulq-atvorni yoshligidan shakllantirish zarur. Lekin buni shunday qilish kerakki, u tarbiyalanuvchilar uchun qiziqarli va hayajonli bo‘lishi kerak. Bunga ertaklar yordamida erishish osonroq. Axir, bolalar ertakni juda yaxshi ko‘radilar va ertak qahramonlari orqali buzilishning mohiyatini tushunish samaraliroq bo‘ladi.

Mavjud rasmiy huquqiy savodxonlik va huquqiy ongni rivojlantirish, yosh avlodni tarbiyalash, ekstremizmning oldini olishga jiddiy e‘tibor qaratish, korrupsiyadan erta ogohlantirish, korrupsiyaga qarshi immunitetni shakllantirish zarurati kundan kun dolzarb bo‘lib bormoqda. Ushbu loyiha doirasida maktabgacha ta’lim da xalqaro tajribalarga tayangan xolda erta yoshdan xuquqiy ongni rivojlantirish uchun to‘laqonli foydalanish imkonini beradi. Ushbu loyiha maktabgacha ta’lim tashkilotlarida ilg‘or pedagogik usullarni ommaviy qo‘llash va korrupsiyaga qarshi profilaktika o‘quv kurslarini o‘tkazishga qodir bo‘lgan mutaxassislar bilan ta’minlash, shuningdek, pedagoglarni korrupsiyaga qarshi kurash bo‘yicha amaldagi qonunchilik va uni qo‘llash amaliyotini bilish bo‘yicha attestatsiyadan o‘tkazish zarurligi ta’kidlangan. Yosh avlodga korrupsiyaga qarshi ta’lim berishning asosiy nazariy, uslubiy va amaliy muammolaridan biri korrupsiyaga qarshi dunyoqarashni shakllantirish bo‘yicha ishlab chiqilgan va qo‘llanilayotgan uslubiy tavsiyalarni tuzatishdir.

Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyevning tashabbuslari bilan olib borilayotgan korrupsiyaga qarshi kurashning samarali natijalarini oshirishda biz maktabgacha ta’lim tashkiloti pedagoglari tarbiyalanuvchilarimizda erta yoshdan korrupsiyaga qarshi imunitet shakllantirishimiz va ta’lim da korrupsion holatlarni yo‘qilishni erta yoshdan boshoshimiz kerak. Quyida berilgan loyihalar asosida bolalarda erta yoshdan korrupsion ta’lim shakllanishida barcha pedagoglar o‘quv yili davomidan samarli

foydalanishlari va amaliyotga qo‘lamlari tavsiya etiladi.

Agar biz Xalqaro ijtimoiy tadqiqotlarga murojaat qiladigan bo‘lsak, ular ta‘lim ning ushbu sohasidagi korrupsiyaning yuqori darajasini aniq ko‘rsatadi. Xorijda maktabgacha yoshdagi bolalarni korrupsiyaga qarshi tarbiyalashning o‘ziga xos usullari ishlab chiqilgan va qo‘llanilgan. Asosan, bunday usullar bolada axloqiy va axloqiy fazilatlarini rivojlantirishga, salbiy va ijobiy xulq-atvor namunalarini farqlash va yolg‘on, o‘g‘irlik va boshqalar kabi salbiy ko‘rinishlarni rad etish qobiliyatiga qaratilgan. Bu usullarning barchasi o‘ynoqi, tushunish uchun qulaydir bu yoshdagi bola tomonidan.

Bolaga "pora" va "korrupsiya" nima ekanligini qanday tushuntirish kerakligi haqidagi savol juda qiyin. Ko‘rinib turibdiki, maktabgacha ta‘lim dasturlarining korrupsiyaga qarshi ta‘lim nuqtai nazaridan asosiy maqsadi “yaxshi” va “yomonlik” falsafiy toifalari to‘g‘risidagi qonun va axloq nuqtai nazaridan to‘g‘ri bo‘lgan g‘oyalarni shakllantirishdan iborat; adolat, halollik, mehr-oqibat, mas'uliyat, qonunga bo‘ysunish va boshqalar kabi asosiy axloqiy tamoyillarini shakllantiriladi. Materialni taqdim etish shakli muhim ahamiyatga ega, bu maktabgacha yoshdagi bolalarning yosh xususiyatlarini hisobga olishi kerak. Korrupsiyaga qarshi kurashga qaratilgan namunali maktabgacha ta‘lim dasturini ishlab chiqish ma‘lum darajada bolalarni korrupsiyaga yo‘l qo‘ymaslik ruhida tarbiyalashga izchil va tizimli yondashish masalasini hal qilishi mumkin. Korrupsiyaga qarshi kurashish bo‘yicha profilaktika chorasi sifatida korrupsiyaga qarshi ta‘lim tizimini yanada rivojlantirish va jamiyatda korrupsion xulq-atvorga nisbatan murosasizlikni shakllantirish.

Foydalanilgan adabiyotlar:

Qonun hujjatlari

1. O‘zbekiston Respublikasining 2026 yil 24 noyabr “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida”gi qonuni
2. “Korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini yanada takomillashtirish hamda davlat organlari va tashkilotlari faoliyati ustidan jamoatchilik nazorati tizimi samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” 2023-yil 27-noyabr, PF-200-son farmoni
3. “Maktabgacha ta‘lim va tarbiya to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasining Qonuni
4. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta‘lim vazirligining Muvofiqlashtiruvchi kengashining 2022-yil 4-fevraldagi 1-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan takomillashtirilgan “Ilk qadam” davlat o‘quv dasturi

Asosiy adabiyotlar

5. Korrupsiyaga qarshi kurash mavzularidagi huquqiy atamalarning lug‘ati: lug‘at-ma‘lumotnoma / komp. USTIDA. Vlasenko, A.M. Tsirin, E.I.

6. Veraksa N. E., Galimov O. R. Maktabgacha yoshdagi bolalarning kognitiv va tadqiqot faoliyati. – M.: Mozaika – sintez. Moskva 2013 yil
7. Emelyanova E.I. Bolalarning tadqiqot faoliyati // Bolalar bog‘chasidagi bola. "Nashriyot uyi" "Maktabgacha yoshdagi bolani tarbiyalash" Moskva - 2009. - 3-son.
8. Mixaylova Z. A., Babaeva T. I., Klarina L. M., Serova Z. A. Kattaroq maktabgacha yoshdagi bolalarda kognitiv va tadqiqot qobiliyatlarini rivojlantirish - Sankt-Peterburg. : MChJ nashriyoti "Bolalik-Press". - 2012 yil
9. KOUCHING TEXNOLOGIYASI - PEDAGOGIK KOMPETENTSIYANI OSHIRISH SHAKLI SIFATIDA
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=07f0edgAAAAJ&citation_for_view=07f0edgAAAAJ:9yKSN-GCB0IC